

STEVO GRABOVAC
MULAT ALBINO KOMARAC

Stevo Grabovac
MULAT ALBINO KOMARAC

Izdavač: Imprimatur d.o.o.

Za izdavača: Boris Maksimović

Lektura: Sonja Lero Maksimović

Dizajn korica: Damir Omić

Grafička priprema: Sonja Lero Maksimović

Štampa: Bina d.o.o.

Za štampariju: Mladen Spasojević

Tiraž: 300

Godina: 2019.

ISBN: 978-99976-776-1-7

Stevo Grabovac

MULAT
ALBINO
KOMARAC

Glad, to sam ja...

(Ameli Notomb)

... nikad se ništa ne ponavlja u istoriji ljudskih bića, sve što se na prvi pogled čini da je isto jedva da je slično; svaki je čovek zvezda za sebe, sve se događa uvek i nikad, sve se ponavlja beskrajno i neponovljivo.

(Danilo Kiš)

I

KINESKE LUTKE

STOJIM PRED VELIKIM ogledalom u hodniku i posmatram odraz svoje glupave face. Nema se šta vidjeti; koža bolesne žućkaste boje, nepočesljana kosa, brada stara sedam, možda i više dana. Na meni iznošena majica, blijede farmerke i poderane starke.

Već dva dana ništa nisam jeo, a posljednju cigaretu ispušio sam još jutros. Na glad sam nekako i navikao, ali nedostatak nikotina budi u meni želju da izađem na ulicu, presretnem prvog prolaznika i zadavim ga golim rukama.

Treba mi lova – mislim – a jedini način da dođem do nje jeste da opet žicam od svoje tetke. Ova ideja mi se nimalo ne sviđa.

I stojim tako kao propali glumac koji ne može da se sjeti teksta, pokušavam da smislim pravu priču, pravi izgovor zašto ću ovaj put da tražim pare. I šta god mi padne na pamet, istog trenutka odbacujem kao potpunu besmislicu. Nijedna priča ne drži vodu. Istinu, naravno, ne mogu prevaliti preko usta.

Moram se mrdnuti, moram napraviti nešto. Šta? Ako se sad vratim u krevet, samo ću leći i mirno čekati svoj kraj. I sve dok smrad raspadnutog leša ne bude zasmetao komšijama, niko neće saznati za moju sudbinu. Ovaj plan ima mnogo rupa. Koliko čovjek uopšte može izdržati bez hrane? Četrdeset, šezdeset, devedeset dana? To je jako puno vremena za ležanje. Čitao sam o ljudima koji mjesecima ne jedu ništa i o onima koji žive samo od Sunčeve svjetlosti i životne energije. Čak i da pretpostavim da nisam jedan od tih i da će me glad prije ili kasnije dokusuriti, opet

se može desiti da neko, baš onda kad ne treba, shvati da me dugo nema pa odluči da me potraži. I može taj neko da bude baš uporan. Može da provali vrata ili da prijavi policiji moj nestanak, pa da policija provali vrata. Samo ću se obrukati. Ipak, čak i sa svim svojim nedostacima, ovaj plan mi izgleda mnogo privlačniji od toga da odem do tetke i prosim novac.

Kako sam to, pobogu, završio ovako?

Imam dvadeset sedam godina i nemam nikakvu budućnost pred sobom.

Ne znam koliko je vremena prošlo. Sat, dva, pola dana. Ipak, odvažim se na kraju. Otključavam vrata i iskoračim u stubište. Osjeća se miris vlage i ustajalog kiselog kupusa iz podruma. Zatvaram vrata za sobom, zaključavam ih, dva puta, stavljam ključ u džep farmerki. Stan je u prizemlju, do izlaza me dijeli desetak stepenica. Spustim se polako. I kad izađem, zapljusne me talas toplog proljetnog vazduha. Zastanem. Zavr- ti mi se u glavi, pred očima se zamagli. Stojim. Dišem duboko. Uдах, izдах. Još jednom. Uдах, izдах. Uдах, izдах. I sve se polako smiruje. Vid se vraća u normalu. Noge su i dalje slabe, tijelo kao da lagano drhti. Ipak, podnošljivo je.

Posmatram okolne zgrade. Podsjećaju na starce kojima se na koži pojavljuju ružne fleke. Smežurane, dotrajale, s fasadama koje su odavno izgubile svoju pravu boju, jednolične petospratnice. Pogled potom luta malo dalje, na lijevu stranu. Zapušteno dječje igralište sa slomljenim ljuljačkama i zardalom klackalicom. Iza njega red starih garaža obrastao gustom visokom travom. Ulicu natkrivaju krošnje drveća koje raste s obje njene strane. Drveće pravi sjene.

Ulica prolazi tunelom zelenila i ocvjetalih mahunarki što vise kao otežala vimena.

Moja tetka vlasnica je malenog butika, koji se, posmatrano odavde, nalazi na drugom kraju grada. Nadam se, topli proljetni zrak će mi razbistriti um i smisliću nešto do tamo. Laži kojima hranimo njihovu nadmoć. Poniznost kojom gojimo njihovu samouvjerenost. Umijeće žicanja.

Izlazim na ulicu koju prosto zovemo – Glavna, jer se proteže cijelom dužinom, od ulaza u grad do rafinerijske kapije. Da, tu, na ulaznoj kapiji rafinerije nafte završava grad. To je možda jedina glavna slijepa ulica na svijetu.

Proljeće je izmamilo sve oskudnije obučene djevojke i žene. Iz dubokih dekoltea štrče grudi, guzice su čvrsto stegnute uskim hlačama ili prekratkim suknjama. Proljeće je izmamilo i dokone besposličare koji sjede po kafićima, u sigurnoj hladovini suncobrana i gledaju. Privatni voajeri. To je, ako ćemo iskreno, jedino što možeš raditi u ovom gradu. Gledati za guzicama i sisama kako prolaze sve dok jednom ne shvatiš da i tvoj vlastiti život tako prolazi pored tebe. Te grudi mijese tuđe ruke, te usne ljube tuđa usta, na tim tijelima nema tvojih dodira.

Subota je. Pijačni dan. I grad je preplavljen automobilima sa hrvatskim registarskim tablicama. Stoje parkirani uz trotoare, na trotoarima, u prolazima između zgrada, na pješačkim prelazima. Sve sa uredno plaćenim kartama za parkiranje zakačenim s unutrašnje strane šajbi.

Prije nekoliko godina obnovili su srušeni most koji nas povezuje sa Hrvatskom. I tada su odan-

de masovno navalili da se opskrbe jeftinim uljem, brašnom, šećerom, cigaretama, kineskom odjećom i obućom. Grad se pretvorio u jednu veliku pijacu na kojoj se prodaje sve. Jadna mala gradska tržnica neprestano je proširivana novim objektima koji su kalemljeni jedan na drugi. Sada je podsjećala na prenapučeno cigansko naselje oko kojeg po cijele dane stoje tapkaroši i u pola glasa mrmljaju svoje neprekidne mantre: devize, devize, cigare, cigare, devize, devize...

Nikad neću razumjeti ljude koji prvo ruše pa onda ponovo grade mostove.

Kod granice uobičajene gužve. Duge kolone automobila oko kojih trčkaraju sićušna romska djeca i prose. Za njima se vuku spore starice koje prodaju pržene sjemenke, pletene čarape, lepeze ili besmislene suvenire.

Provlačim se između automobila i prelazim na drugu stranu ulice. Ubrzavam korak koliko mogu i obilazim butik, ne gledajući u tom pravcu. E sad stvarno nemam kud. Mogu se spustiti nekoliko metara dalje, tamo je zgrada srednje škole, a prekoputa nje kafić u kome sam proveo veći dio svojih srednjoškolskih dana, skrenuti u naselje koje se nalazi iza i hodati ukруг. Jer dalje odatle samo je Plavi jorgovan – bože, kakvo seljačko ime za kafanu – te kafane, doduše, već decenijama nema na tom mjestu, ali tu je, kažu, izlaz iz grada. Ako si kod Plavog jorgovana, onda si jednom nogom u gradu, a drugom na periferiji. Šta ću tamo? Taj put ne vodi nikuda.

Skrenem uskom stazom koja vodi u jedno od onih zapuštenih i zaboravljenih naselja. Nase-

lje ruševina. Oko staze iznikla je gusta visoka trava. Napuštena dvorišta sa porđalim ogradama uz koje se vuku tanke zmiije puzavica. Svijet ovdje izgleda drugačije. Glasovi grada su zamukli kao da je kilometrima daleko. Svud uokolo vlada pobožna tišina. Ovo je svijet iz nekog ne tako davnog rata, svijet u kome kuće nemaju prozora, u kojem su zidovi spaljeni, gdje su gomile cigle i šuta iz kojih niče mršavo raslinje, tu su zidovi bez krova i zidovi bez ostatka kuće. Stoje tako, između neba i zemlje. Ni tamo ni ovamo. Tu nema ničeg. Samo mačka olinjalog repa pretrči put. A ni od nje ne dopire nikakav zvuk.

Očajno mi treba cigareta, pomislim.

Tetkin butik podsjeća na običnu drvenu šupu sklepanu na brzinu i ostavljenu pored puta. Iznad ulaza stoji dotrajala neonska reklama. Butik Nada. Zvuči kao ime skloništa za beskućnike.

Bez puno razmišljanja, gurnem vrata i uđem unutra. Upravo u tom trenutku moj debeli tetak u jednom zalogaju smaza ostatak bureka i divljački podrignu. Pozdravim, ali moj slabašni glas ne može nadjačati grmljavinu.

Tetka sjedi iza drvenog pulta, koji zauzima cijelu jednu stranu u butiku. Nikad mi neće biti jasno kako su uspjeli u taj uski prostor ugurati sve ove police sa odjećom i još napraviti minijaturnu kabinu za presvlačenje.

Osim njih dvoje, u butiku je i niska zgodna plavuša. U trenutku kada sam ušao, ona isprobava hlače. Naime, drži ih zategnute uz struk i mjeri obim i dužinu.

– Imate li iste ovakve, samo broj manje!? – kaže.

Tetka se, začuđujuće brzo za svoju kilažu, izvlači iza pulta i baca u potragu. Plavuša je obučena u bijelu majicu i plavu trenerku. Ne nosi tange. Ispod trenerke jasno se ocrtava rub gaćica. Pristojno dupe, pomislim.

Moji tetka i tetak zajedno teže barem pola tone. Ponekad mislim da se u slobodno vrijeme takmiče u vještini prežderavanja.

Moja tetka se oduvijek bavi švercom. Prije rata odlazila je u Trst, odakle je donosila original leviske i brazilsku kafu i prodavala ih ovdje po duplo većoj cijeni. U ta davna vremena bili su podstanari u nekoj malenoj straćari, kojoj se već ne zna ni traga, a koja se nalazila naherena na brežuljku iznad gradske deponije smeća. A onda je došao rat – zlatno doba za švercere svih vrsta. Moja tetka danas ima kuću na tri sprata, dva automobila i jedan kombi za nabavku robe. Pa ipak, tetka kaže da posao slabo ide i da jedva uspijeva nešto sitno zaraditi.

Od kada su mi umrli roditelji, ona je najbliži rod koji imam.

Ipak, rijetko se vidamo. Uglavnom onda kada ja dolazim da tražim pare ili u onim još rjeđim slučajevima – kad ih vraćam. Ja sam crna ovca familije. Ne znam kad i kako sam to postao, ali nisam ništa uradio da to promijenim. Ne posjećujem porodična okupljanja, ne odlazim na slave, a i one rijetke sahrane izbjegavam, na svadbe me ionako ne zovu. Mi smo, u neku ruku, potpuni stranci.

Sad, kad je moj tetak ovdje, ionako slabe šanse da dobijem pare ravne su nuli. Iz nekog razloga, debeli me nikad nije volio.

On se, kao da zna o čemu mislim, ustrempljuje prema meni poput sumo rvača koji ide prema svom plijenu. Ustuknem. Debeli zastade, teškom mukom ugura ručerdu u džep hlača koji je jedva napipao ispod stomaka i izvuče odande neku metalnu siću. Pruži je meni.

– E, aj mi otiđ kup kiselu – reče.

Pa da, sto posto želudac više ne može normalno da preradi sve te silne bureke i ćevape što ih je sma-
zao od jutros pa mu treba mineralna voda da se dobro ispodriguje i isprdi. Normalan čovjek vjerovatno bi rekao – nisam ti ja rob, debeli majmune, kupi je sam. Ali ja sam samo obični mali bijednik. Slegnem rame-
nima, uzmem siću koju mi pruža i zaputim se prema obližnjem tržnom centru.

Veliki tržni centri nicali su kao pečurke poslije kiše. Sagrađeno ih je nekoliko, po ugledu na one ame-
ričke, uz granicu, da svojim blještavim reklamama mame prolaznike.

Parkinzi puni automobila. Ljudi što pred sobom guraju kolica pretovaraju kupljene stvari u otvorene gepeke, ljudi što ulaze i izlaze. Izlaze kao pobjednici bitke vukući plijen koji su osvojili.

Klizna vrata se razmaknu i propuste me u širo-
ki hol. Unutra svira neka prijatna melodija. A onda se iz nevidljivih zvučnika začuje metalni glas. Poštovani kupci, danas samo za vas imamo specijalne popuste, fantastične akcije na artikle iz naše ponude...

Hodam kraj beskrajno dugih redova policia nakr-
canih proizvodima svih boja i oblika. Ljudi prolaze

pored mene, sa kolicima pred sobom, sa plastičnim korpama u rukama, ljudi hipnotisanog pogleda bulje u cijene, provjeravaju spiskove za nabavku, uzimaju stvari. Ljudi kupuju, kupuju, kupuju. Kao da je za sutra najavljen smak svijeta. Radnice obučene u smiješne uniforme i još smješnije kačkete glume ljubavnost. Ljudi postavljaju glupa pitanja. Oni su ovdje bogovi, barem tako kaže glas iz zvučnika. Sve dokle imaju novca da plate svoje potrebe.

Dolazim do visokih, uspravnih, staklenih frižidera. Ima barem dvadeset vrsta mineralne vode. Dok sam bio klinac, postojale su radenska i donat, barem sam ja znao samo za njih. I ako me neko pošalje u prodavnicu, kaže mi koju ću od te dvije kupiti. A sada: sa magnezijumom, bez magnezijuma, više gazirana, manje gazirana, sa ukusom, bez ukusa, sa aromom limuna, sa aromom limete, sa aromom marakuje, sa aromom limuna, limete i marakuje zajedno, bez arome... Odaberem jednu za koju mi se čini da je najjeftinija.

Vraćam se zatim na kasu. Dvadeset kasa. Da bogovi ne čekaju dugo u redovima. Jer, *time is money*. *Honey*. Stanem tamo gdje je najmanja gužva. I tamo gdje ne čekaju bakice. Jer bakice znaju po sto puta da provjeravaju račune, da postave milion pitanja kasirkama. Pomišljam kako bi bilo lijepo da neka od njih pukne, izvuče ispod pulta automatsku pušku i napravi jedan sasvim solidan masakr o kome će sutra pisati sve novine.

Poslije nekog tipa i njegove žene, koji su kupili omanji kamion stvari, ja na pult pred kasom stavljam onu flašu mineralne. Kasirka me pogleda isto kao što bi pogledala svježije posrano govno. Provuče flašu ispred čitača bar-kodova i sprava bibiknu.

– Sedamdest feninga – kaže kasirka ledenim glasom frigidne žene koja trista šezdeset pet dana godišnje ima menstruaciju.

Namjerno istresem onaj sitniš na pult ispred nje umjesto da joj spustim u šaku.

– Hvala, vrlo ste ljubazni – kažem i uzmem svoju flašu mineralne. Krava ne bi prepoznala cinizam ni da je ubode u dupe, pomislim.

Izlazim napolje.

Debeli istragne flašu iz moje ruke, gotovo otkinu plastični čep, a zatim strese skoro pola sadržaja u sebe. A onda opet podrignu.

– Nazdravlje ti rane, junače – promrsim.

– A? – aknu debeli.

– Ništa, ništa – kažem. – Kako ste? Šta ima?

O ne, bože, ne, ne započini samo s tim istim glupim pitanjima.

Evo, dobro je, nema ništa. Kako si ti? Nema ništa. Šta ima? Dobro je.

To je uvijek isto, isti zatvoren krug besmislenih pitanja i odgovora.

Plavuše nema više u butiku. Nikad neću saznati da li je kupila hlače ili nije.

Hajde sad, budi maštovitiji, započni neki razgovor koji ima smisla.

– Kako je zdravlje? Ima li posla?

Ne mogu da vjerujem da moja usta ovo izgovaraju.

Tetka kaže da dok poplaća sve poreze i dažbine državi, jedva im ostane neka skromna mjesečna platica.

– Ma da. Lopovi su to. Krv popiše na slamku – kažem ja.

Pobogu. Čovječe, saberi se. Trebaju ti pare. Ne seri sa tim glupostima. Hajde, daj nešto konstruktivno.

– Kako je rodica Nada?

(E jebote, sad si stvarno originalan.)

– Studira – kaže tetka.

A šta bi drugo radila? Nada, po kojoj je butik dobio takvo pjesničko ime, studira barem već deset godina. Dobro, možda i pretjerujem, ali sedam sigurno. I uglavnom se pretvara da me ne poznaje ako se mimoidemo nekad u prolazu.

Onda uradim nešto mnogo maštovitije. Krenem da razgledam majice. Kao ide ljeto i kao mislio sam sebi da promijenim odjeću. Kao. Tetka prodaje kineske kopije koje nabavlja na velikoj pijaci Arizona. Tamo se to prodaje na kile. To su kopije Armanijevih i Dolče Gabana modela, sve sa onim dubokim izrezima i blještavim logotipima nakaradno odštampanim na mjestima gdje ne bi trebalo da stoje. To je nešto što nijedan muškarac na ovom svijetu, bez obzira na to koje je seksualne orijentacije, ne bi trebalo ni u ludilu da stavi na sebe. I slijepcu je vidljivo da se izmotavam.

Onda debeli prekida farsu.

– E, aj nam pomoz da zatvorimo butik, dost je za danaske – kaže.

Zatvaranje butika. Kako mi je debeli stručno objasnio, to bi značilo da ja unesem one lutke što stoje napolju i glume modele. To je zapravo sav posao koji je trebalo da uradim. Izgleda prilično jednostavno.

Samo što...

Ja se bojim lutaka. Imam tu glupu fobiju još iz djetinjstva. Bojim se tih čovjekolikih kreatura sa staklenim facama. Ne volim da prolazim pored njih, a kamoli da ih dodirujem.

Imam četiri ili pet godina. Nalazimo se u dvorištu stare bakine kuće. Baka je već neko vrijeme mrtva, kuća sad pripada mom ujaku. Odrasli sjede za stolom pod lozom u hladovini, meze i piju. Nas djecu otjerali su malo dalje. Zapravo, tu smo samo moja rodica Nada i ja. Ujakova djeca su odrasla, to su već oženjeni ljudi i udate žene. Nada je mlađa od mene godinu dana i prilično je zla prema meni. I treba da bude. Ja sam mali kmezavko. A ona je hitra, sposobna, snalažljiva, umije da se vere po drveću, da se visoko odbaci na ljuljački, brže trči od mene, vjerovatno bi me mogla istući.

Nada i ja se dosađujemo. U jednom trenutku ona kaže:

– Ja imam lutku koja nema ni ruke ni noge ni tijelo.

– Ne postoji takvo nešto – kažem ja.

– Postoji!

– Ne postoji!

– Postoji!

– Ne postoji!

– E, aj da ti pokažem.

I Nada me povede iza štale. A tamo je uvijek bilo ugaženo blatnjavo tlo i odrasli su nam branili da se tu igramo jer bismo se zamazali do ušiju. Polako preskačemo po kamenju i ciglama koji nisu ugaženi i gdje nema puno blata i dolazimo do mjesta na koje me Nada vodi.

– Evo vidi – kaže ona.

Tamo, u blatu iza štale, leži otkinuta glava lutke. Velika glava sa gustom crnom kosom, njene oči zure nekud u nebo iznad nje. Skamenim se. Nada prilazi, uzima glavu za kosu i diže je iz blata.

– Vidiš da ima – kaže ponosno. A zatim kreće prema meni. Oči na glavi počinju da trepću kao prave oči.

– Nosi to od mene! – vrisnem. Nada nanjuši moj strah i još brže krene prema meni. Ja se dajem u trk, gacam kroz blato i bježim od nje, a ona trči za mnom i vitla onom glavom. U jednom trenutku pogodi me u leđa. Ja trčim, vrištim, urlam. Odrasli istrčavaju ispod loze, čak se i komšije pojavljuju u obližnjim dvorištima da vide koga to kolju. Zalijećem se u majčin zagrljaj, zagnjurim se među njene ruke i jecam dok ona govori:

– Šta je bilo, šta se desilo!?

Pa onda:

– Smiri se, sve je u redu.

Izlazim napolje osjećajući kako mi trnci struje cijelim tijelom. Mislim da će me noge svakog časa izdati. Prazne bezizražajne kineske plastične lutke gledaju u mene svojim slijepim očima. Mučnina mi se penje uz prazan želudac. Prilazim jednoj koja glumi ženski model, držim poluotvorene oči, zgrabim je oko dupeta i podižem je sa zemlje. Ove lutke su zapravo veoma lagane, prazne su iznutra, tako da se lako mogu premještati. Ipak, moj strah pomiješan sa iscrpljenošću čini da je ova prokleta stvar teža od ičeg što sam ikad držao u rukama. Unosim je u butik, spuštam je na zemlju. Odahnem. Jedna gotova. Još samo četiri. Krećem po sljedeću. Debeli tada kaže:

– E, nemoj je stavljat tu, tur je vam.

I pokaže mi prstom gdje ova lutka što sam je unio treba da stoji. Slegnem ramenima, opet stisnem zube i premjestim je tamo gdje pokazuje.

I ovo se ponavlja sa svakom prokletom lutkom. Ja je unesem, spustim je, krenem po sljedeću, a debeli kaže:

– Nemoj tamo, tur je vamo.

Tek kad je ostala posljednja, moj umorni mozak konačno proradi. Unesem je u butik, ali je ne spustim na zemlju.

– Gdje ću s ovom? – pitam debelog.

– Ma spust je bilo đe, to je obična lutka, jebila te ona – kaže debeli.

Tetka se već pakuje. Trpa neke stvari u najlon-sku kesu.

Pokušavam da povratim dah. Vrijeme opasno curi. Već sam prokockao sve prilike za iole pristojno žicanje, nisam napravio ni dramski uvod, ništa. I tako, kažem prvo što mi padne na um:

– Jel imaš pedeset maraka da mi pozajmiš, vratiću za petnest, najviše dvaes dana?

I ponovo uhvatim dah.

Izletjelo je iz mene. Sad je kasno. Kao prdež pušten u zatvorenoj prostoriji. I svi gledaju u mene, a ja ne mogu sakriti da to nije moje djelo.

– A šta ćet? – kaže debeli.

– Pa ovaj, radili smo nešto Suzi i ja, čovjek još nije stigao pa nam nije isplatio, ali čim on dođe, ja vraćam pare.

Sad moram nekako da se čupam. Na neviđeno – što bi se reklo švercerskim rječnikom.

– A koj taj čoek? – opet će debeli.

Istina je zapravo da nam je Suzi posljednji posao našao još prošle jeseni i da smo pošteno isplaćeni, ali taj novac je odavno bio potrošen.

– Ma neki Suzijev rođak iz Dervente, sad živi u Njemačkoj, pa čim on dođe – kažem.

(Jadno. Jadno.)

– Jel to onaj mesar? – opet će debeli.

– Nije, nego onaj drugi, njegov brat, auto-mehaničar.

Malo si se zajebao, debeli. Dobro je, znaš da lažem, ali znam i ja da ti lažeš. Nećeš me sad lako uhvatiti. Jer Suzi nema rođaka koji je mesar, a koji ima brata auto-mehaničara, Suzi uopšte nema rođaka u Derventi.

– Eih, a što vas nije isplatio? – kaže debeli.

– Pa nije tu, radi u Njemačkoj.

– A kol'ko ste dugo radl? – nastavlja debeli sa rešetanjem.

– Dvije sedmice.

– A šta ste radl?

– Postavljali rigips.

I tu se ugrizem za jezik. Sad se stvarno omaklo. Da je u pitanju prdež, ovo bi bio onaj najglasniji. I najnesmotreniji. Onaj kad malo procuri i u gaće, a ti nisi sasvim siguran koliko je to baš malo. Kako god okreneš – usrao si se.

U svom životu radio sam poslove za koje nikad nisam ni sanjao da ću ih raditi. Barem ne u ono vrijeme dok sam studirao. Cijepao drva, malterisao, krećio, radio na mješalici, kopao septičke jame, izvlačio balvane iz šume, farbao fasade... Ali rigips, glupi, bijedni rigips... Nisam imao pojma šta je to. Čuo sam nekad kako majstori s kojima sam radio često to pominju. Valjda se radi o izolacionim pločama. Nemam pojma ni kako izgledaju. A debeli je samo to čekao.

I evo ga – počinje sa kanonadom. Sad sam popušio. Kreće salva pitanja: te kako se postavlja rigips, te koliko košta kvadratni metar, koliko se naplaćuje rad, da li znam kakvog dobrog majstora, gdje je najbolje kupiti, kad je najbolje da se postavlja...

Preznojavam se i smrzavam u isto vrijeme. Moje iscrpljeno tijelo slabije luči znoj, ali sad mi se čini da sam sasvim mokar.

Srećom pa moja tetka ispod svih naslaga sala ima još i malo srca. Maši se za torbu koju drži u ruci, otvori je, izvadi novčanik i izvuče odande jednu novčanicu od pedeset maraka. I pruži je meni.

Debeli pogleda u njenom pravcu kao da će se istog tog trenutka baciti na nju i ubiti je od batina.

Brzo strpam novčanicu u džep.

– Al da vratiš, nemoj da te ja moram tražit po gradu – kaže debeli.

– Ma vraćam za dvadeset dana najviše – kažem.

Naravno, nisam imao pojma kako ću taj novac vratiti i za dvadeset godina, a ne za dvadeset dana. I ja to znam. I debeli to zna.

Tetka se tada sjeti da je nešto zaboravila, pa se vraća do pulta. I dok je ona okrenuta leđima, debeli se sprema za svoj završni udarac. Pokazuje srednjak desne ruke koji gura u neku nevidljivu rupu što visi u vazduhu oko njegovog stomaka i pita me u pola glasa:

– Prcaš li šta god!?

– A, tu i tamo – kažem ja.

– Mora da ga ne vadiš, gleaj kak si se osušio, čoeak tolko smrša samo od jebačne – kaže debeli.

Pomislim kako mu nabijam onu novčanicu od pedeset maraka i sabijam je pesnicom sve niz njegovo grlo, a potom ga bjesomučno udaram sve dok mu ne promijenim lični opis.

Umjesto toga, pozdravim se i odjurim napolje.
Žurno, žurno se udaljavam sa tog mjesta.

Posadim se ispred pulta sa novinama, a prodavačica me posmatra kroz maleni otvor svog limenog kaveza.

– Doardan, izvolte – kaže.

Tražim kutiju cigareta i upaljač. Pružam joj novčanicu od pedeset maraka.

– Neaš niš sitnije? – pita prodavačica.

Nemam. Ona gleda u ladice ispred sebe, koje ja ne vidim odavde, i odmahuje glavom. Pomislim da ću zavrištati od muke.

A onda prodavačica primijeti nekog s one strane ulice i dreknu:

– Stoojoooo!

Jedna od onih kreatura što se motaju od mosta do pijace i dilaju devize zastade i pogleda u našem pravcu.

– Jel imaš pedeset usitnuuu?

Stoja se maši za pederušu koja joj je visila ispod stomaka, pročačka po njoj, a zatim krenu prema nama. Imala je pedeset usitno. Toliko sam srećan da bih je poljubio samo da nije imala veće brkove od mene. Prodavačica mi vrati kusur, pruži mi cigarete i upaljač. Brzo se mičem od kioska, munjevito skidam zaštitni omotač sa kutije, trgam foliju, vadim jednu cigaretu, stavljam je u usta, prinosim upaljač njenom vrhu, stisnem maleni prekidač. I... upaljač zasvira „Devetu” Betovenovu. Kliknem još jednom. „Eine kleine Nachtmusik”. Klik. „Für Elise”.

Prokleti kineski upaljači. Svijetle u mraku, služe kao otvarači za pivo, sviraju, pjevaju, sve rade. Samo

onu jednu jedinu stvar za koju su namijenjeni – da pripale cigaretu – e to ne rade.

Mamu vam jebem kinesku!

Tresnem upaljač svom silinom o asfalt, on se razbi u milion djelića, koji se raspršiše svuda naokolo. U posljednjem trenu zasniva uvodnu stavku iz „Quattro stagioni”, a onda umuknu u vječnoj tišini.

Oni sjede u izlozima svojih radnji i smješkaju se onim svojim Brus Li facama i sve što znaju reći je: jedna malaka, dva malaka, tli malaka, pola malaka... Kinezi će osvojiti svijet. I sve će jednom biti Kina. A sa svakog ćoška samo će se čuti: jedna malaka, dva malaka...

Neki je kineski dječčić u nekoj provinciji s one strane svijeta svojim kvrgavim ručicama sastavio taj upaljač. A onda je neki njegov rođak prešao pola svijeta da bi upaljač sad zapao u moje ruke. Čini mi se, mogao sam jasno da čujem cerek tog dječčića, slavo-dobitni smijeh sitne pobjede.

Na sljedećem kiosku tražim šibice. Sa njima ne možeš omanuti. I opet prodavačica, koja neodoljivo podsjeća na onu maloprije, pita je l' imam sitno – nemam, ona mi pokloni kutiju šibica. Hvala, kažem. I konačno. Pripalim cigaretu. Snažno, snažno povlačim prvi dim, toliko snažno da pomislim kako će mi oči ispasti od napora. Predivni božanstveni ukus prostruji mojim tijelom, zapara moja izmorena čula, ja se stresoh od blaženstva.

Pušite! Pohapsite sve one što se veru po planinčugama, što džogiraju, voze bicikle, propagiraju zdrav život. Smjesta strijeljajte sve one aktiviste što se bore za prestanak pušenja. Pušite! Trujte se! Ionako ćete umrijeti na kraju.

Skrenem pored nekadašnje robne kuće „Beograd”, divan ostatak nekih prošlih vremena, sada ofucana zgradurina s koje se gule veliki limeni paneli i koje prvi jak vjetar vija po obližnjem parkingu. Izađem na Nasip.

Nasip – tako zovemo jedino šetalište koje ovaj grad ima. Proteže se cijelom dužinom grada, uz obalu rijeke. Nekada davno, to je zaista bio obični zemljani nasip koji je služio da štiti od poplava, a onda se neko dosjetio da po njemu asfaltira pješačku stazu i postavi rasvjetu.

Odavde se vidi mirna površina Save, modra brda u daljini s one strane i široko nebo iznad ravnice, prošarano tek ponekim oblakom koji mirno plovi nošen blagim vjetrom. Ni ovdje nema puno ljudi u ovo doba. Popodnevna sijesta. Jedino penzioneri koji ne mogu da spavaju ili nemaju pametnija posla šetaju svoje reume i artritise. I ja.

Hodam lagano, uživam u ukusu cigarete. Kad ispušim jednu, odmah pripaljujem drugu. Posmatram rijeku. Obalu, zaraslu u šiblje. Naplavljene balvane. Zaboravljene brodice, pohabane čamce. Polusrušene nadstrešnice koje su dizali ribari ili oni što imaju bašte na obali. Hodam polako. Uživam u cigaretama. Ova rijeka protiče ovuda hiljadama godina, nekad je, kažu, njeno korito bilo mnogo šire, a ovdje se nalazila močvara. Kažu. Čitao sam tako. Nekad. Ko zna koliko hiljada očiju je gledalo istu ovu vodu. Dobro, voda nikad nije ista. Ona protiče. U neprestanom toku. *Panta rei*. Sve se mijenja. Sve teče.

Prodavačicu što radi u trgovini nedaleko od zgrade gdje stanujem jednom sam uhvatio u nezgod-

noj situaciji. Taman je čova što sam ga ponekad viđao kako pije pivo pred prodavnicom zavukao ruku pod njenu suknju i čačkao je po međunožju, ona se cerekala i govorila:

– Nemoj, Simo, naiće neko.

I naišao sam ja.

Od tada mi je davala robu na veresiju.

Uvijek me gledala s prezirom.

Gomilao sam dug i teškom mukom plaćao kad dođem do nekih sitnih para.

Na kraju mi je zabranila. Kao, ne dopušta joj gazdarica da ikome daje na veresiju. Da, možeš misliti.

Ulazim unutra, kupim paket jaja, pavlaku, hljeb, ulje, kafu, šećer i najjeftiniju salamu. Uredno platim bez puno priče. Odvučem se do zgrade.

Moj stan miriše na ustajalost i samoću.

U sudoperu je hrpa neopranog suđa. Odabirem jednu tavu i jedan tanjir, viljušku i nož, malo ih properem da skinem skramu sa njih. Potom ispržim jaja, nasiječem salamu preko njih, sve to zalijem pavlakom i ostavim da se još malo prži. Onda istresem sve na tanjir, odrežem poveći komad hljeba i to je to – moj sirotinjski ručak.

Počnem da trpam ogromne komade u sebe. I ne žvaćem, samo gutam, gurajući u usta hranu i povremeno se zaustavljajući da dišem.

A onda, osjetim kako se niz moje lice slivaju suze. Odjednom čitavo moje tijelo počne da se trese u jecajima. Ispuštam viljušku na sto.

Ne mogu prestati da plačem.